Herstel

No. 3
3 MAART 1945

ORGAAN DER KATHOLIEKE ARBEIDERSBEWEGING IN BEVRIJD NEDERLAND

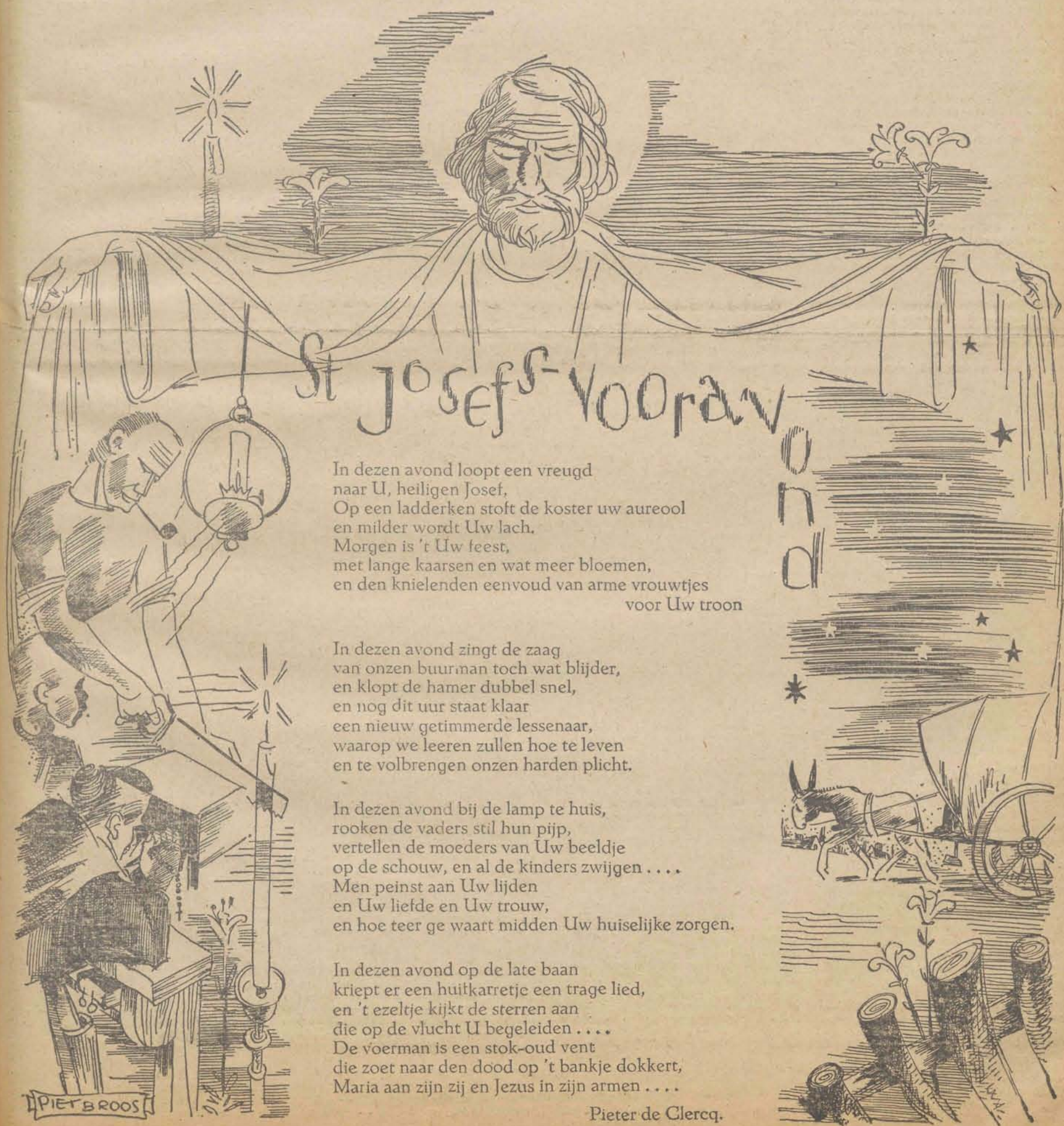

St Josefs-Vooravond

In dezen avond loopt een vreugd
naar U, heiligen Josef,
Op een ladderken stoft de koster uw aureool
en milder wordt Uw lach.
Morgen is 't Uw feest,
met lange kaarsen en wat meer bloemen,
en den knielenden eenvoud van arme vrouwtjes
voor Uw troon

In dezen avond zingt de zaag
van onzen buurman toch wat blijder,
en klopt de hamer dubbel snel,
en nog dit uur staat klaar
een nieuw getimmerde lessenaar,
waarop we leeren zullen hoe te leven
en te volbrengen onzen harden plicht.

In dezen avond bij de lamp te huis,
rooken de vaders stil hun pijp,
vertellen de moeders van Uw beeldje
op de schouw, en al de kinders zwijgen ....
Men peinst aan Uw lijden
en Uw liefde en Uw trouw,
en hoe teer ge waart midden Uw huiselijke zorgen.

In dezen avond op de late baan
kriept er een huifkarretje een trage lied,
en 't ezeltje kijkt de sterren aan
die op de vlucht U begeleiden ....
De voerman is een stok-oud vent
die zoet naar den dood op 't bankje dokkert,
Maria aan zijn zij en Jezus in zijn armen ....

Pieter de Clercq.

De standsorganisatie vormingschool.

Met behulp van spreekwoorden en zegswijzen zou men een geheele wijsbegeerte kunnen opbouwen, de wijsbegeerte van het gezond verstand. Die volksgezegden zijn immers de vrucht van levenservaring van vele geslachten en van een nuchtere waarneming der werkelijkheid. Zij geven, kort en bondig, in een simpele formuleering tal van wijsheden, welke vaak door de wijsgeeren van beroep over het hoofd worden gezien of, tot onherkenbaarheid toe, in geleerde formules worden gestoken.

Zulk een spreekwoord is ook: Bezint eer gij begint. Daarin wordt vastgelegd, dat men niet in het wilde weg aan den slag moet gaan, maar eerst rustig na dient te gaan, wat men wil en wat noodig is om dat doel te bereiken. Bezinning is het eerst-noodzakelijke en: Een goed begin is het halve werk.

Nu onderscheidt zich onze tijd op allesbehalve gunstige wijze hierin, dat hij geen rekening houdt met de meest eenvoudige regels van het menschelijk denken en doen. Wij bevinden ons daarom ook in een chaos en in een wanorde van groote breedte en diepte. Een van die grondwaarheden, waarmede de moderne mensch heeft afgerekend, is, dat hij zich niet meer bezint, vóór hij begint. Doen, opbouwen, werken, niet stil zitten, daden stellen, activiteit...., het klinkt inderdaad indrukwekkend en wie, die zijn verantwoordelijkheid beseft, durft het wagen, werkeloos toe te zien, nu allerlei stoffelijke en geestelijke ruines moeten worden opgeruimd en Nederland van den grond af weer hersteld moet worden? Maar noodig blijft ook thans, — en dit nog meer dan vroeger — dat men zich bezint, eer men begint. En daaraan hapert enorm veel.

Velen begeven zich op weg zonder eerst de landkaart te hebben geraadpleegd; zij storten zich in een avontuur; zij bouwen, zij slepen althans steenen en ander materiaal aan, maar laten na, eerst een teekening te maken. Zij starten met volle vaart en men moet toegeven, dat wat zij presteeren, maakt aanvankelijk indruk. Niettemin het einde zal de last dragen van dezen al te driftigen drang tot daden. De bezinning ontbreekt en behalve het tragische, dat hier veel energie wordt verspild door mannen, die het goed bedoelen en dat de ontgoocheling bitter zal zijn, is er nog iets, wat van een triest verschijnsel doet spreken.

Het zijn veelal niet de slechtsten, die om daden roepen, maar zij, die het goed meenen met ons volk en daarvan tijdens de bezetting menig bewijs hebben geleverd. Het zijn democraten en idealisten, die een nieuwe, betere toekomst voor de wereld en Nederland wenschen. Een eerlijk en objectief oordeel moet echter luiden, dat hier verwantschap van opvatting is met bijv. het fascisme, waarvan de grondslag door Mussolini eens in de woorden werd samengevat: Ons beginsel is de daad. Daarmede gaf de stichter van het fascisme aan, dat voor hem de daad voorop gaat en m.a.w. voor hem niet gold: Bezint eer gij begint.

Om vraagstukken op te lossen, moet men weten, waarom het gaat en welke middelen geschikt zijn. Ook echter is noodig, dat men beseft met vraagstukken te doen te hebben. Ook in dit opzicht is de huidige toestand allesbehalve geruststellend. Hoevelen staan niet met den rug naar de vraagstukken toe of loopen argeloos op het mijnenveld der geestelijke verwarring. Zij willen voorwaarts en den vijand, wiens aanwezigheid zij daar, vóór hen, weten, te lijf gaan, maar zij beseffen niet, dat onder hun voeten de verraderlijke mijnen liggen en een enkele misstap de meest ernstige gevolgen zal hebben.

Als dit de eigenlijke situatie van het oogenblik is, dan kan er geen twijfel bestaan, of de standsorganisatie is een bij uitstek heilzame instelling, thans nog onontbeerlijker dan ooit. De standsorganisatie immers is een instituut voor bezinning. Daarin vinden de arbeiders, evenals de andere standen in hun standsorganisatie, de gelegenheid, individueel en als stand, de juiste positie tegenover de wereld in te nemen. Het groote doel van de standsorganisatie is de vorming van een nieuwe mentaliteit bij haar leden en, buiten eigen kring, van een nieuwen geest. Het zijn cellen, van waaruit op organische wijze een christelijke maatschappij kan en moet worden opgebouwd. Het zijn kultureele krachtcentra, welke een tegenwicht vormen tegen den heidenschen, onnatuurlijken, tegennatuurlijken tijdgeest.

Op de Sociale Studieweek van Rolduc, een van de scheppingen van den grooten man der standsorganisatie, Dr. Poels, sprak in 1935 pater Jacobs: De standsorganisatie is onmisbaar om het nieuwe offensief van het, de ware totaliteit van den mensch miskennende liberalisme af te weren. Hij meende van een werkelijk nieuw offensief van het liberalisme te mogen spreken, niet enkel op het terrein van de economie, maar ook en vooral op geestelijk en godsdienstig gebied. Hij signaleerde het typisch liberaal verschijnsel van waterdichte schotten tusschen godsdienst en de rest van het leven en van een stukslaan der ware totaliteit van den mensch. Godsdienst privaatzaak, de Kerk in de sacristie, zaken zijn zaken enz. De ééne, door God gemaakte mensch wordt uiteengerukt en zoo ontstaat een bovennatuurlijke mensch, een economische mensch, een politieke mensch enz. Niemand zal durven ontkennen, dat het nu, tien jaren later, in wezen niet anders is. Het nieuwe offensief van het liberalisme heeft nog steeds hetzelfde élan. Misschien moet men zeggen, dat het nog aan kracht gewonnen heeft, omdat in vele kringen het gevaar ervan niet wordt onderkend en men meent, dat het liberalisme allang dood en begraven is.

Maar indien het liberalisme nog leeft en het, in zijn verschillende vormen, al of niet gecamoufleerd, nog steeds binnen de muren van de wereld en ons land regeert, dan hebben de volgende woorden van pater Jacobs ook thans nog niets van hun actueele beteekenis verloren: Tegenover den versplinterden, verdeelden mensch van dit nieuwe liberalisme moet gevormd worden de echte, katholieke totale mensch. Die mensch moet gevormd worden in alle maatschappelijke groepen in de vormingschool, die hem de totale beleving van zijn beginselen op alle gebied leert, in de Standsorganisatie.

C.

Uit sloppen en stegen groeide een machtige volksbeweging.

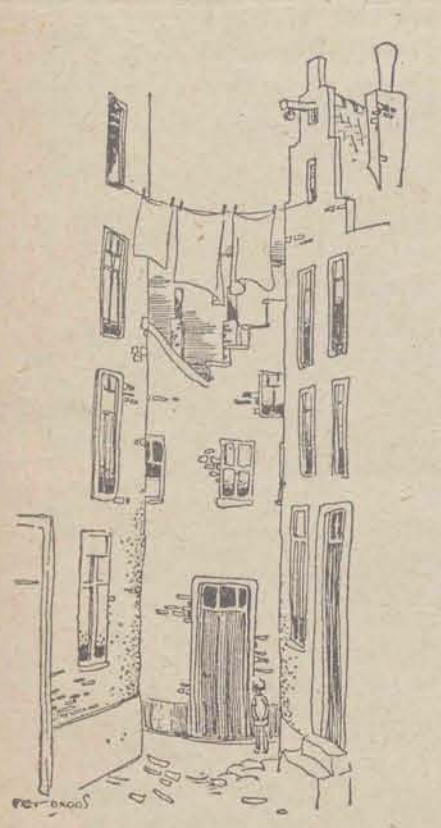

Onze arbeidersbeweging is geboren in de armoede van de achterbuurten en de krotwoningen, in de trieste sloppen, even rijk aan kinderen als arm aan zon, tussen de hoge huizeblokkaden, waarin een armtierige geranium nog hardnekkig vecht tegen de wisse ondergang. In straten, die de naam droegen van den huisjesmelker, die medogenloos het laatste druppeltje van zijn burgermansgeldbelegging kneep uit de lekkende en bouwvallige hutten. Duffe buurten, waar kinderen een lucifer laten drijven in de drabbige goten — oceaanstomer spelen op de grote zee — o, gelukkige kinderfantasie — en in de onbewoonbaar verklaarde hutten, bolbleke en bloedloze kinderen met t.b.c.-longetjes en aardappelbuikjes. Buurten, waar het Zaterdagsavonds hoogtij was, om de Zondagse kleren, die weer van de lommerd gehaald werden, en de Zondag die er op volgde — enige dag van vrijheid. Jammerlijke vrijheid voor zuipen en vechten en liederlijk gebler tot laat in de nacht. Zondagavond-ellende van vrouwen, die onder het vale licht van de enige gaslantaarn op de hoek huiverend wachtten op d'r vent, de handen kouwelijk gevouwen onder een omslagdoek. Dan het paaien van dronken kerels, die met grove vloeken de zwarte stilte van de nacht verscheurden.

De werkmansbuurt was de leprozenhoek — daar woonde een ander soort wezens — die konden met twaalf op een kamer wonen, aspirant-teringlijders. Je zult ook altijd zien, dergelijke mensen hebben altijd veel kinderen en dan dat zuipen en poffen. Overleg en zuinigheid kennen ze niet.

Proletariërs, als armtierige planten opgekropen tegen alle verdrukking in, als de Joden onder de tyrannie van Egypte. Proletariërs, godsvolk: prolos betekent kinderen en God heeft het kind lief. God heeft de proletariërs lief om het kind en daarom groeide de volksmassa tegen alles in en stonden er onder dat volk Mozes, Aäron en een Josué op.

Uit de bloedloze kindergezichtjes groeiden de bittere trekken van haat, de verdrukking schreef op de kinderzielen de diepe groeven van lijden in nederigheid. Bij bevallingen brachten de buurvrouwen elkaar soep van beentjes, maar met een zuivere naastenliefde bereid.

De mannen leenden elkaar het vistuig en leenden elkaars vakmanshanden om in het huis wat te redderen.

Door dit lijden en de gebogen rug der dienstbaarheid groeide het schone volkse gevoel van saamhorigheid en kameraadschap. In slavernij geboren ging de eerste vuist niet op als een aanslag, maar als een gebaar van afweer, een wanhoopsdaad.

De vorming van de jeugd was geen vorming. Inzoverre de kinderen niet als arbeidskracht gebruikt werden, waren ze op speciale armenscholen aangewezen. Die stomme proletariërs versmaadden het geestelijk voedsel al was het dan ook afval van de geestelijke dis, totdat de wet hen verplichtte met de leerplicht. Het achterbuurtjesvolk dreef zijn eigen kinderen liever naar de fabriek dan naar de school, of.... was het harde noodzaak?

Maar de taaie stengels van het oerinstinct naar zelfbehoud hadden tussen de misère nog een korreltje aarde gevonden en een enkele druppel lafénis. En overzettelijk bleef dit groeien aanhouden, onweerstaanbaar, krampachtig als de lichtbegerige akkerwinde tussen welig koren. Totdat eindelijk de wijdopen mensenkelken een straaltje konden opvangen van het zonnelicht dat de rijke zomerweelde in klinkklaar zonnegoud had omgezet. Het lijden, geleerd in de stegen en sloppen, de kameraadschap gegroeid in de kamerwoningen en in de huurkazerne, vastgesnoerd aan het sterfbed en aan het kraambed, op de hoogtijdagen waar heel de buurt meespaarde voor de zilveren bruiloft; de eenvoud en de soberheid geleerd in de bittere winters, waarin de kachel soms aan was en het brood soms besmeerd, zelden belegd.

Dat lijden, die kameraadschap, die soberheid en eenvoud waren kenmerkende deugden van den arbeider. Saamgetroept werden ze in een belangenorganisatie door bittere noodzaak, vergaderden, groeiden, betoogden.... groeiden, staakten.... groeiden, hielden meetingen.... groeiden, hielden congressen en groeiden.

Deze deugden, die met de wording van de 4e stand zijn opgegroeid — door de traditie in ere gehouden — vormen de kern van een nieuwe bevolkingsgroep, die jong en sterk, gelouterd en fris, niet decadent, niet ineengeschrompeld, de belofte van een nieuw leven, van een nieuwe cultuur.... van een nieuw volk in zich draagt....

Mannen met de donkere oogkassen van mijnwerkers kwamen in de vertegenwoordigende lichamen. Mannengezichten met hoekige trekken, de gefixeerde kinderweemoed van een zonloze jeugd. Mannen, die stiekem de brochures memoriseerden over de *kwestie*, mannen, houterig en hoekig en zonder vorm, maar heerlijke kerels, die zichzelf als inzet gaven in de roekeloze strijd tegen de overheersing van het liberalisme enerzijds en het socialisme anderzijds.

Kerels, die de organisatie persoonlijk aanvoerden, omdat ze haast een club was, een drieste club, waarvan het lidmaatschap je je baan kon kosten.

Maar door deze strijd zijn zij het geweest, die *duizenden arbeiders en arbeidersgezinnen* voor de *Kerk* hebben behouden en in zeer brede lagen het vertrouwen in het Evangelie als heilboodschap ook voor deze wereld hebben levendig gehouden.

En dit is geen sprookje, maar dit is werkelijkheid.

Ik knijp de nagels in mijn vlees, mijn vlees — het vlees van mijn vader, mijn grootvader, die mij dit alles vertelden. En als mijn grootvader dit vertelde, beschermde zijn oude hand mijn jonge voorhoofd, een streling van een ruwe hand, ruw als een notemuskaatrasp, want mijn grootvader was smid en had

De zuiging van het beginsel.

Iedereen weet uit eigen ervaring en van anderen, hoe moeilijk het is, gewoonten af te leeren. Men zegt niet ten onrechte, dat de mensch een gewoontedier is, zóó sterk zit hij vast aan zijn dag-indeeling, zijn wandeling op een bepaald uur, zijn sigaar na het eten (vóór den oorlog!), het uur van opstaan en naar bed gaan en duizend andere dingen meer. De gewoonte is een tweede natuur. Nu is het moeilijk of onmogelijk zijn natuur te veranderen en verre van gemakkelijk is het, die tweede natuur te wijzigen.

Ook op geestelijk terrein is het zoo. De wijze, waarop iemand denkt: de ideeën, welke hij van ouds heeft; zijn kijk op bepaalde vraagstukken, vooral als dat vraagstukken van groot belang zijn en hij er lang en diep over heeft nagedacht —, dat alles wordt hem langzaamaan, al denkend en redeneerend, zoo eigen, dat het hem tenslotte vleesch en bloed is.

Hoe vaak ziet men niet, dat bekeerlingen, ook lang nadat zij bekeerd zijn, toch nog in hun woordenkeus, hun redeneeren en ideeën den ouden mensch in hen verraden?

Wat men verloochent, behoudt tóch zijn aantrekkingskracht. Er is een zuiging van dat oude en het blijft altijd een sta-in-den-weg voor het gaaf bewaren van het nieuwe. In het begin, onmiddellijk na de bekeering, is het elastiek, waarmede men vastzit aan zijn verleden, uiteraard het sterkst. Geleidelijk verslapt het en er komt een oogenblik, dat de trek er heelemaal uit is. Maar daar gaat een geruime tijd mee heen.

Zooals de lezer weet, heeft de S.D.A.P. korten tijd geleden haar groote beginsel van den klassenstrijd laten varen. Officieel huldigt deze partij thans niet meer, wat zij vroeger in het middelpunt van haar program had staan en wat het gronddogma van de socialistische leer is geweest, nl. den strijd tusschen arbeid en kapitaal. Dat is een gelukkig verschijnsel, want, om een woord van Pius XI in Quadragesimo Anno aan te halen, die erop wijst, dat er in het Socialisme een gematigde richting is, welke min of meer terugkomt van den klassenstrijd: „Op die manier is het niet uitgesloten, dat deze eischen van het gematigde Socialisme hoe langer hoe minder gaan verschillen van de wenschen en eischen van hen, die streven naar een sociale hervorming op christelijken grondslag."

Nochtans is het noodzakelijk niet te vroeg te juichen en met name moeten wij rekening houden met de zuiging van het oude beginsel. Er kan wel een streep gehaald zijn door het beginsel van den klassenstrijd, maar tusschen deze officieele verloochening en de feitelijke, algemeene en radicale afzwering in de practijk door de leden van de S. D. A. P. ligt een lange weg. Wij mogen de eerlijke bedoelingen der Socialisten niet wantrouwen en geen achterdocht koesteren, of zij het wel oprecht meenen met hun bekeering, maar het is wèl redelijk en verantwoord, rekening te houden met de mogelijkheid, dat het nieuwe standpunt nog niet heelemaal de plaats van het oude heeft ingenomen. Eenig wantrouwen, of de Socialisten nu reeds volkomen los gekomen zijn en los gekomen kunnen zijn van wat altijd door hen werd aangenomen, is wel op zijn plaats. Kan het elastiek, waarover wij boven spraken, nu reeds al zijn trek verloren hebben?

Voor die vraag bestaat te meer reden, omdat de huidige tijdsomstandigheden zoo gunstig zijn voor een herleving van de idee van den klassenstrijd. Wanneer er overvloed is en niemand gebrek lijdt, kan de vrede met een beetje goeden wil wel bewaard blijven, maar gaat het nijpen en wordt er honger geleden, dan wordt de ongelijkheid scherper gevoeld en spitsen zich de tegenstellingen toe. Wij verkeeren nu in uiterst moeilijke omstandigheden. Aan de eerste levensbehoeften is gebrek: kleeding, behuizing en voeding. Daarmede is het gevaar, dat de mensch, die toch al van nature de neiging heeft zich met anderen te vergelijken en dienovereenkomstig zijn eischen te stellen, ontevreden wordt en geen weerstand weet te bieden aan afgunst en nijd.

De huidige omstandigheden zijn zoo een vruchtbare voedingsbodem voor de idee van den klassenstrijd. Iedereen, die eerlijk tegenover zichzelf wil staan, zal erkennen, dat hij te kampen heeft met gevoelens van verbittering en dat hij zich wel eens de vraag stelt, waarom anderen niet zoo getroffen zijn als hij. Doen wij den Socialisten tekort, wanneer wij hetzelfde van hen vooronderstellen, van hen, die in de leer van de tegenstelling tusschen bezittende en bezitlooze klasse werden opgevoed en daarvan eerst kortgeleden officieel afstand hebben gedaan?

Wij komen op dit onderwerp nog eens terug, o.a. ook om te wijzen op de houding van sommigen, die het, vergelijkenderwijze, nog goed hebben, maar te weinig anderen in hun betrekkelijken overvloed laten delen en niet altijd de fijngevoeligheid hebben, daarvan op een manier gebruik te maken, zóó, dat de buitenwereld het niet merkt en er dan ook niet door gekwetst wordt. Voor dit keer bedoelen wij enkel een waarschuwend woord te laten horen aan het adres van hen, die meenen, dat met een pennestreek een mentaliteit veranderd kan worden en die geen rekening houden met de zuiging van het beginsel van den klassenstrijd vooral in een tijd als de onze.

C.

---

kinderen — en die handen liegen niet. Ik *geloof* in wat die ouderen mij overleverden.

Want die overlevering wordt bevestigd door monumenten van volkswelvaart, volksenergie en volkscultuur.

De dapperste krant van Nederland: onze *Volkskrant*.

Het prachtigste Sanatorium: *ons Berg en Bos.*

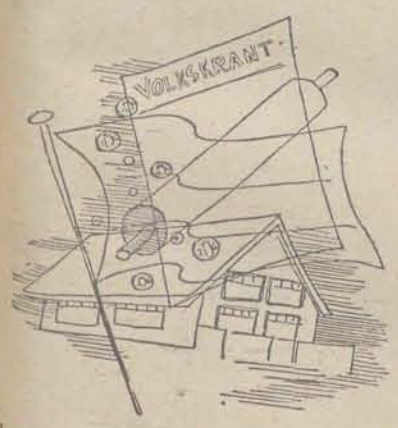

Het ideaal gemeenschapsoord.
Onze Volksbank — onze Instellingen.
Onze Drukkerij — Onze Kampen.

Maar vooral de *kerels* — ik schrijf nogmaals met accent op alle letters, *kerels* — uit één stuk, die aan de topleiding zitten en liever in een concentratiekamp terecht komen dan ook maar één duim van de verworvenheden en rechmatige vrijheden der arbeiders prijs te geven.

Dit prachtige werk der Katholieke arbeiders mag niet verloren gaan.

Deze grootse organisatie — onze Standsorganisatie — is een prachtige culturele beweging in ons volk.

Opvoeding van de arbeidersstand in strijd en lijden, dat was en is het werk van Schaepman, Poels en Ariëns.

Standsorganisatie is volksopvoeding.

Standsorganisatie is dus van grote *Nationale* betekenis.

S.

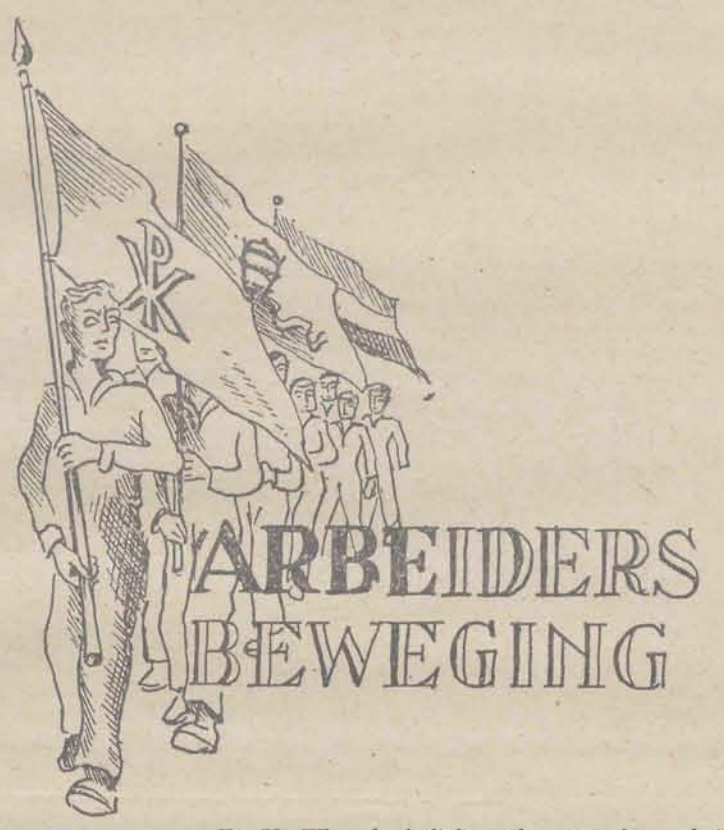

D. U. W.

Bij het vele dat reeds de aandacht heeft van de leiding der kath. arbeidersbeweging is ook de D. U. W.

Hiermee wordt bedoeld:: „Dienst tot Uitvoering van Werken."

Deze dienst stelt zich ten doel werken uit te voeren en te subsidieeren als: ontginning van woeste gronden tot bouwweiland en bosch, verbetering van cultuurgrond en bosschen, aanleg van vloeivelden, verbetering van ontwatering, drainaren van gronden, inpolderingen, uitvoering van ruilverkavelingen, aanleg en verbetering van wegen, verzwaren van dijken, opruimen van puin en stellingen, alsmede alle werken, welke ten doel hebben de productiviteit van den bodem blijvend te verhogen, het aanleggen van bouw en industrieterreinen.

Vele van onze arbeiders worden in de D. U. W. te werk gesteld en moeten onder het uitvoerend lichaam hun arbeid verrichten en trachtten een loontje te verdienen.

Er zijn, betreffende de praktijk van de D. U. W. nu reeds verschillende zaken die onze aandacht hebben.

We denken aan de leiding in vele gevallen der Heide Mij., aan het ontbreken van behoorlijke schaftgelegenheden, aan het verschaffen van warme maaltijden door gaarkeukens. Aan het feit, dat nu tal van arbeiders voor de D. U. W. in aanmerking zouden komen die vroeger nog nooit of nimmer dergelijke werkzaamheden hebben verricht. Daarbij komt dat men aandacht moet schenken aan het feit, dat vele arbeiders geen voldoende kleding en geen goed schoeisel hebben voor de werken van de D. U. W. in deze tijd.

We zullen later nog wel op een en ander terug moeten komen. Onze vrienden weten nu althans dat die zaken de aandacht van ons hebben.

Zondagsarbeid.

Een van de punten, die onze aandacht verdienen, is wel het werken op Zondag.

Het heeft er allen schijn van, dat men het hier en daar met de algemene regel van het niet werken op Zondag zo nauw niet neemt.

Wij zouden er voor onze katholieke arbeiders toch vooral op willen wijzen, dat er Zondagsplicht bestaat voor den katholiek, ook voor den arbeider, om den Zondag tot de dag van God te maken, en dan geen slafelijke arbeid te verrichten.

In de afgelopen jaren heeft dit veel te wensen overgelaten door de dwang, die door den bezetter werd gebruikt.

Doch nu de arbeider in verschillende gevallen vrij is te bepalen of hij op Zondag werkt ja of neen, dan moet zijn positief antwoord zijn: *Neen.* Geen Zondagsarbeid indien dit niet strikt noodzakelijk is.

Er kunnen zich twee gevallen voordoen.

Het eerste geval is, dat de arbeider niet verplicht is te werken, maar dat het hem vrijgelaten wordt des Zondags zijn arbeid te verrichten.

Het tweede geval is, dat de arbeider verplicht wordt te komen werken op Zondag of de arbeid reeds op Zondag aan te vangen.

Wat de eerste groep betreft zijn het ook de financiele motieven die de arbeiders doen besluiten — al of niet met verwaarlozing van hun katholieke plicht tot bijwoning der H. Mis — te gaan werken. Voor de arbeid op Zondag verricht wordt immers het dubbele loon uitbetaald.

Maar hoe het ook zij, de arbeid op Zondag door deze groep, is voor de Katholieke arbeiders niet goed te keuren. Zij moeten dit dus wel in het oog houden en zich tonen de katholiek van de daad.

Voor de tweede groep arbeiders, die dus *verplicht* wordt arbeid te verrichten, zal er toch gezorgd moeten worden, dat zij hun Zondagsplicht behoorlijk kunnen vervullen.

In overleg met den werkgever en de organisatie der werknemers moet hier een weg te vinden zijn om allen in de gelegenheid te stellen, minstens de H. Mis te kunnen bijwonen.

Het spreekt vanzelf, dat Zondagsarbeid, die niet strikt noodzakelijk is, des Zondags niet moet plaats hebben, ook niet in de vorm van 's Zondagsavonds te beginnen om 11 uur.

Ook in de voedselvoorzieningsbedrijven, bij wachtdiensten e.a. is met de Zondagsrust van den katholiek en met de Zondagviering in het algemeen toch wel rekening te houden.

Het euvel dient verholpen door de arbeiders zelf, door de werkgevers of werkleiding, of door beide partijen in overleg met elkaar, waarbij men begrip kan tonen voor de moeilijkheden van het thans bevrijde gebied in Nederland.

Het Vastentrommeltje.

Jansen wil iets uit de kast pakken en ziet de drie trommeltjes naast elkaar staan. Jan — Marijke — Treesje —. Even glimlachend vraagt Jansen aan z'n vrouw: „En moeder, doen ze d'r best met de Vasten?" „Nou, dat vastentrommeltje is dé sensatie van de Vasten".

De offers duiken onder in de wedstrijd, wie het meeste in het trommeltje heeft. Jansen maakt er 'ns eentje open. „O, dat van de kleine Trees", daar liggen een half biscuitje — een stukje kauwgum en 2 kleine brokjes chocola — die, afgelikt, duidelijk de sporen van de bekoring dragen.

Jan heeft maar een stukje chocolade meer, die is dus in een bekoring — ja wie weet hoeveel bekoringen — bezweken. „Neen", praat Jansen hardop bij zichzelf, „Jan is na de eerste bekoring niet bezweken, vermoedelijk heeft hij de bekoring weggeredeneerd in zijn eigen voordeel natuurlijk, en zichzelf een dispensatie aangepraat". Ja, zo is Jan — Jan is de philosoof, en philosofen doen de ascese wel eens meer geweld aan.

Nu Marijke — die heeft in haar trommeltje het hele rantsoen, gaaf en niet beduimeld. Heeft zij geen enkele aanval van de listen des duivels of de zwakheid des vleeses gehad? „Ja", denkt Jansen, „toch wel, want ze snoept even graag als de anderen, maar Marijke heeft vermoedelijk d'r snoepjes in de trommel gedaan, 't dekseltje resoluut dichtgeklapt en nog een mep er op gegeven en is vlug weer aan 't spel gegaan". „Opgeduveld de bekoring".

Jansen pakt automatisch een sigaret uit z'n koker, grabbelt naar z'n lucifers..... maar stopt de sigaret toch weer in zijn koker..... er ligt veel wijsheid in die opvoeding tot vasten.

KATHOLIEKE ARBEIDERS JEUGD

De nood der jonge arbeiders.

Nauwelijks was het zuidelijk deel van ons vaderland bevrijd, of allerwege ging de roep om vernieuwing en verbetering, herstel en opbouw. „Herrijzend Nederland" is een slagwoord geworden, en het groeit uit tot een massaal koor van overheid en bevrijde onderdanen, van comité's en vereenigingen, van ouderen en jongeren. Onze katholieke arbeidersbeweging, en in het raam daarvan onze K.A.J., was niet de laatste en de minste om mee te doen in het koor, maar om tegelijk datgene metterdaad aan te pakken wat de opbouw van ons vaderland van ons vragen mag.

Wij, de jongeren uit den arbeidersstand, hebben persoonlijk en afzonderlijk veel te bieden, om land en volk te dienen. Dat moet de eerste inzet zijn, onze vaderlandsche gemeenschap te dienen, mede te bouwen aan een betere, gelukkiger samenleving.

Toch is het voor onze jonge arbeiders wel nuttig, ook nu reeds een blik vooruit te werpen op eigen toekomst en eigen levensgeluk. Daar zal het toch immers heen moeten, dat een herrijzend Nederland ook een toekomst moet openen voor de massa van onze arbeidersjeugd. Het is geen ongepast egoisme, als wij bij dat alles wat wij ons land en volk bieden willen, tegelijk de eis stellen, dat er ook voor de jonge arbeiders een menswaardig leven zal mogelijk zijn.

Voor 10 Mei 1940 was de positie voor de arbeidersjeugd sociaal bezien onhoudbaar, de bezetting met alle gevolgen van dien, was nog vreselijker.

Waar wij bereid en gereed zijn het beste van onze krachten te geven, daar mogen wij hopen en vertrouwen, dat de bevrijding inderdaad ook een weg naar verbetering zal openen.

Om concreet te zijn. Wij vragen dat onze arbeid een billijke beloning zal vinden. Waar het in 1939 gedane onderzoek aan het licht bracht, dat ruim 71 % van onze jonge arbeiders op 25-jarige leeftijd geen *f* 20.—— per week kon verdienen, daar zal in deze een aanmerkelijke verbetering moeten intreden.

Hetzelfde rapport toonde aan, dat een aanmerkelijk deel der jonge arbeiders weinig of geen vacantie genoot, terwijl een behoorlijke vacantie in de moderne werkmethode zeker geen overdadige luxe is.

Een voor een arbeidersjeugd belangrijke aangelegenheid is ook de vakopleiding. Nu reeds hoort men algemeen de klacht dat er een tekort is aan goed geschoolde arbeidskrachten.

Zeker op de eerste plaats, maar niet alleen de arbeidersjeugd was er de dupe van, toen in de al te bekende „crisis"-tijd, om reden van bezuiniging het vakonderwijs van 3 op 2 jaar werd gebracht. Naar onze mening is de vakopleiding te weinig gestimuleerd en teveel overgelaten aan de ouders en de jeugd zelf, terwijl de ouders niet zelden, omwille van een paar gulden loon, de jongen van de lagere school direct op de fabriek deden plaatsen. Het vakonderwijs dient van bovenaf sterker gestimuleerd, en de vakkennis door den ondernemer beter gehonoreerd te worden.

Voor onze katholieke arbeidersjeugd willen wij bepleiten en nastreven, katholiek vakonderwijs.

Met een hart vol liefde voor onze katholieke arbeidersjeugd, doet het pijn, als wij de grote massa van de jonge arbeiders aan neutraal vakonderwijs zien overgeleverd, terwijl voor jongeren uit andere standen alle mogelijke instituten en scholen worden aangeboden voor katholiek onderwijs, (H.B.S., Lycea, Gymnasia, Handelshogeschool, Universiteit, Landbouwscholen etc.)

Het is toch een aanmerkelijk deel van onze katholieke jongeren, die aan het neutrale onderwijs worden overgelaten.

Een groot gevaar dreigt ook in de te verwachten mogelijkheid, dat bij de economische opleving een nog sterker gebruik gemaakt zal gaan worden van rationalisatie en mechanisatie, en het spook van den lopenden-band een nog groter aantal jonge mensen in zijn klauwen zal grijpen.

Hoeveel honderden jonge mensen zijn hieraan voor 10 Mei 1940 al ten offer gevallen en zal deze moloch straks nog meer slachtoffers vragen?

Ook bij toepassing van het lopende-band-systeem behouden onze jonge arbeiders hun mensenwaarden, en wij mogen eisen dat hiermede rekening zal worden gehouden.

Waar gelukkig de grote massa roept om christelijke hernieuwing en opbouw in christelijke zin, mogen wij verwachten dat de economische opbouw en hernieuwing toch niet zal worden nagestreefd ten koste van het levensgeluk van duizenden kinderen en jongeren uit den arbeidersstand.

Er zijn nog meer belangen te dienen, doch het is in het raam van een kort artikel niet wel mogelijk dit alles in den breede te omschrijven. Wij denken aan het ongeregelde en niet zelden verpeste ontspannings- en amusementsleven. Een terrein wat in de toekomst door de overheid zeker niet onbewerkt zal mogen blijven is het terrein van de Jeugdorganisatie.

Bevorderen en stimuleren van het jeugdwerk door de overheid is een van het vele dat wij, niet het minst voor onze arbeidersjeugd, met groot vertrouwen verwachten.

Voor het bevorderen van dit alles mogen en moeten wij een beroep doen op overheidsinstantie en organisaties van volwassenen.

Wij jongeren moeten echter wel beseffen, dat wij onze eigen toekomst en belangen mede zelf in handen moeten nemen. Daarom sterk in onze eigen organisatie en dan met vertrouwen medegebouwd aan de toekomst. H.

Lente optimisme.

Allerwege is grote activiteit te bespeuren.

Als je de bruine bast van de wilgenstruik glanzend ziet worden, en de hazelaar zijn gouden stuifmeel tegen de ijlblauwe Februarilucht poeiert, dan weet je, dat het voorjaar nadert.

Het zonnetje speelt door de laatste heelgebleven ruit en het lokt je naar buiten en je monstert je schop en je schoffel. „Het wordt spitweer", zeg je tegen moeder de vrouw, die al d'r dekens maar eens buiten heeft gehangen....

Voorjaar! Belofte van *zon* en *zomer*....

In de wereldcrisis voel je ook, dat de oplossing nadert.

Duitsland ligt in zijn laatste stuiptrekking — duizenden wagens en kanonnen, duizenden soldaten trekken dagelijks door ons land, om den stervenden Siegfried de speer te stoten in zijn kwetsbare plek.

En in de atmosfeer van hoop en verwachten voelen wij ons jong en sterk aan de opgang van een nieuwe tijd.

Onze beweging ligt niet meer onder stoom, neen, zij vaart met de kop vooruit tegen de storm in volle zee, de boeg bijt de witte schuimkoppen van de wilde golven, die hoog opklotsen tegen onze sterke schuit, die haar oude kracht niet verloren heeft, ook al kraakt het inwendige soms en al schieten de vonken van de laaiende stookplaat....

Het bestuur der Standsorganisatie is mobiel.

De vakbonden zijn in *actie* en groeien in getal.

Ons groot appèl was een succes.

De samenwerking met de andere vakcentralen is stevig verankerd in de trouw aan eigen beginsel en geest van samenwerking.

De communistische eenheidsbeweging is te pletter gelopen op onze vastberadenheid.

Contact met geestelijke en wereldlijke autoriteiten is vastgelegd en effectief — wij zijn er bij, wanneer het over de arbeidsbelangen gaat.

Wij hebben de leiding in diverse acties.

Wij hebben het initiatief en de leiding van ons blad „Herstel".

De K.A.J. is in nieuwe vorm en vuriger dan ooit in actie getreden.

Vrienden, er is reden tot optimisme.

Verschillende programpunten en acties staan op de helling en wachten op de bijslag, die hen te water moet laten.

1. Onze eigen gebouwen moeten worden gerepareerd en perfect ingericht.
2. Onze administratie wordt opgebouwd.
3. De repatriëring van onze kameraden uit Duitsland vraagt de aandacht.
4. Rechtshandhaving, rechtsherstel, tribunalen eisen dat wij op ons qui vive zijn.
5. Bij de opbouw van ons land dienen de belangen van den *arbeider* en de *arbeid* tot hun recht te komen.
6. De Volksschool roept om onze daadwerkelijke belangstelling, vooral als middel om den jongen arbeider op te voeden tot medezeggingschap.
7. De vrije-tijdsproblemen stellen zich dringender dan ooit te voren.
8. Voorlichting en studie in de moderne problemen.
9. De opvoeding van het arbeidende meisje.
10. Bescherming van het ambacht en ambachtsonderwijs.

Alle zeilen bij!

Alle hens aan dek. Het parcol is nu alle man aan de touwen.

Het meisje en het gezin.

Wat betekent het gezin voor het meisje?

De familiekring is de eerste voedingsbodem voor de ontwikkeling van het meisje. Door eenheid met het gezin, ontvangt het meisje de steun, die ze nodig heeft, om de moeilijkheden, welke haar buiten het gezin bedreigen, het hoofd te bieden.

Door een echt gezinsleven vergeet zij ook het gemakkelijkst haar moeilijkheden van binnen en wordt haar ontwikkeling niet ongunstig beinvloed, door al te veel gepieker over zichzelf.

In een model-gezinsleven krijgt het meisje voortdurend les, hoe ze haar eigen toekomstig gezin moet opbouwen; in het ouderlijk familieleven kan zij zich al een spiegel voorhouden, om te zien, hoe eigen huishouden straks een gezellig en vormend millieu kan worden.

Wat betekent het meisje voor het gezin?

Deze tweede vraag willen wij wat uitvoeriger behandelen.

Het meisje moet een echte steun zijn voor Moeder.

Moeder die zich altijd maar weer uitslooft, die van 's morgens vroeg tot 's avonds laa moet werken en sjouwen, het iedereen naar de zin wil maken. Meisjes hoe dikwijls kunt ge haar helpen, niet alleen bij het huishoudelijk werk. Zeker het spreekt vanzelf dat ge daarin meewerkt en dat doet ge allen ook graag. Maar ge kunt veel meer nog een geestelijke steun zijn voor je moeder.

Als Moeder zorgen heeft over het huishouden, over Vader, over een broer, die in de vreemde is, over de kleine broertjes en zusjes, deel dan die zorgen met haar en tracht ze weg te nemen zoveel ge kunt.

Breng zelf geen onenigheid in de huiselijke kring. Al zit ge al eens in moeilijkheden of krijgt ge tegenslag, bederf er de stemming in het gezin niet mee en wordt daarom dan nog niet kribbelig tegenover de huisgenoten. Laat zeker niet onverschillig langs je heengaan wat er thuis gebeurt. Leef niet in je eigen gezin als een pensiongast, die alleen komt slapen en eten en nou ja een enkele keer eens zo vriendelijk is een handje mee te helpen. Wees geen meisje, dat alle soorten ontspanning buiten het gezin kent en er naar toe gaat, maar vergeet dat er thuis een jarig is, dat het de Huwelijksdag is van Vader en Moeder, dat er een patroonfeest gevierd wordt, dat een broertje of zusje slaagde, dat Moeder nog zoveel verstelwerk heeft en nog niet een half uurtje tijd om wat gezellig met Vader te praten als die 's avonds, na de hele dag hard werken thuis komt.

Trouwens in uitgaan en pretjes buiten het gezin vindt het meisje tenslotte geen voldoening. En is het thuis misschien niet zo gezellig dan ligt dat voor een groot deel aan jullie.

Met de fijne, vrouwelijke intuïtie, die ieder meisje wel bezit, maar soms te veel op de achtergrond dringt kunt ge het thuis zo echt gezellig maken, weet ge door kleine attenties tegenover vader en moeder, je broers en zussen, een sfeer te scheppen, de echte gezinssfeer, die de gezinsleden doet verlangen om thuis te zijn en het vermaak niet op een andere plaats te zoeken.

Een meisje kan en moet zijn het zonnetje in huis.

Door moeders zorgen mee te dragen en weg te ruimen.

Door een steun te zijn voor grote broers en zussen, bij wie ze gerust met moeilijkheden kunnen komen waarmee ze niet graag naar vader en moeder gaan.

Door een moedertje te zijn voor de kleinere broertjes en zusjes.

Door altijd met een blije lach en met je hele meisjeshart te helpen en te geven waar en wat ge kunt.

En als er thuis niet voldoende werk aan de winkel is en gij gaat om de lasten van thuis te verlichten, uit werken, zoek dan uw arbeid daar, waar gij als meisje iets bijzonders betekenen kunt voor anderen en waar gij levenstraining krijgt voor een latere taak.

Wees dan een toegewijde hulp in een huishouden met kinderen.

GEDACHTEN IN GODS LICHT

Laten wij poëzie niet vergeten.

Onder een urenlang granaatvuur, waarbij de kanonnen voor en achter ons huis moordend ratelen, de pannen van het dak kletteren, de plafonds afbrokkelen en het karton voor de zoveelste maal los flappert, want ruiten kennen we niet meer, zit ons kanariepietje doodgemoedereerd een rollend liedje te neuriën.

Wat zou zijn vogelgeluk ook kunnen verstoren, er valt immers geen vogeltje van het dak zonder dat onze Vader in de hemel het weet. Ik denk wel eens bij al dat zwaarwichtig gepraat en geschrijf over wereldhervormende dingen en t midden van de vreeselijkste aller oorlogen: „laten we toch de poëzie in het leven niet vergeten."

Jansen heeft op 1 Maart het Sint Jozefbeeldje van de kast genomen en op de schoorsteen gezet. „Hier hoorde het nou te staan in het midden van de huiskamer" en de kinderen hebben het beeld versierd met wilgenkatjes, want bloemen zijn er niet. En nu staat Sint Jozef daar hoofdschuddend al maar zich als het ware te verontschuldigen dat het te veel eer is zo midden op de schoorsteen. Maar Jansen knikt kameraadschappelijk gemoedelijk. Ze spreken van jij en jou tegen mekaar die twee en als 's avonds de kinderen hun avondgebedje doen voor het beeld van Sint Jozef dan is er een vertrouwde innigheid in deze kamer die zo warm is en tegelijk zo verheven.

Jansen zegt tegen zijn vrouw. „Met Sint Jozef haal je de hemel dichtbij." Ja, dic Jansen is een echte opvoeder, al kan hij het woord paedagogie niet schrijven.

de paus spreekt

„Het is boven allen twijfel verheven, dat de geest slechts met de waarheid dient gevoed te worden. Immers, in de waarheid ligt het eigen goed, het doel en de volmaking van verstandelijke naturen. En daarom moet het onderwijs alleen maar onderricht geven in de waarheid, en dat zoowel aan hen die ze wel, als aan hen die ze niet kennen. Daarom behoort ook deze vrijheid (van onderricht), om zedelijk goed te zijn, binnen bepaalde grenzen beperkt te blijven. Het mag n.l. niet straffeloos kunnen gebeuren, dat het beroep van leeraar een middel wordt tot bederf."

(LEO XIII in de encycliek Libertas over de menschelijke vrijheid).

Een sober volk - Een sterk volk

Hoofdredacteur: Dr. A. Cornelissen, Nijmegen. — Redactie-adres: Groenewoudscheweg 156, Nijmegen. Uitgave en administratie: St. Annaplein 21, Tilburg.
Druk: N.V. Boekdrukkerij „Helmond", Helmond.